

PÉČE O HOŘEČKOVÉ BIOTOPY POHLEDEM REALIZÁTORA ZO ČSOP ŠUMAVA

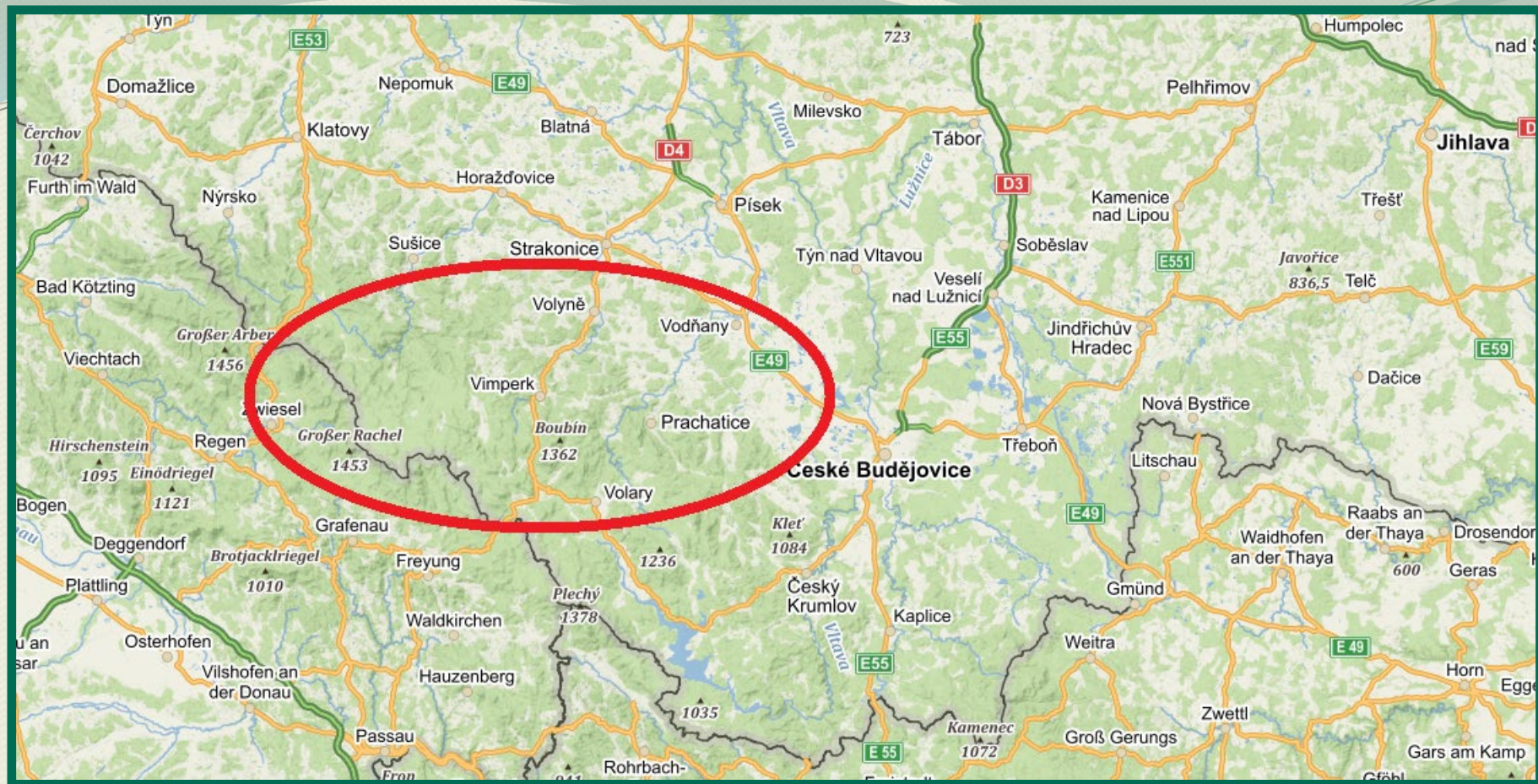
**Jakub Hromas
ZO ČSOP Šumava**

ZO ČSOP ŠUMAVA

- založena ve Vimperku v r. 2008
- udržování a zlepšování přírodně-kulturního dědictví na Vimpersku a v jeho okolí
- 30 členů a 3 stálí zaměstnanci
- kosení, pastva a chov šumavských ovcí, likvidace invazních druhů rostlin, ošetřování a výsadby zeleně, obnova květnatých luk
- ekologická výchova a poradenství

- spolupráce se Správou NP Šumava, AOPK ČR, Jihočeským krajem, Městem Vimperk, dalšími městy a obcemi a řadou vlastníků (fyzických osob)
- v péči cca 40 ha (mokřadní louky i suché stepní trávníky)
- území v CHKO, v NP, v MPZCHÚ, ale i nechráněná území

POHLED DO NEDÁVNÉ MINULOSTI

První setkání s hořečky

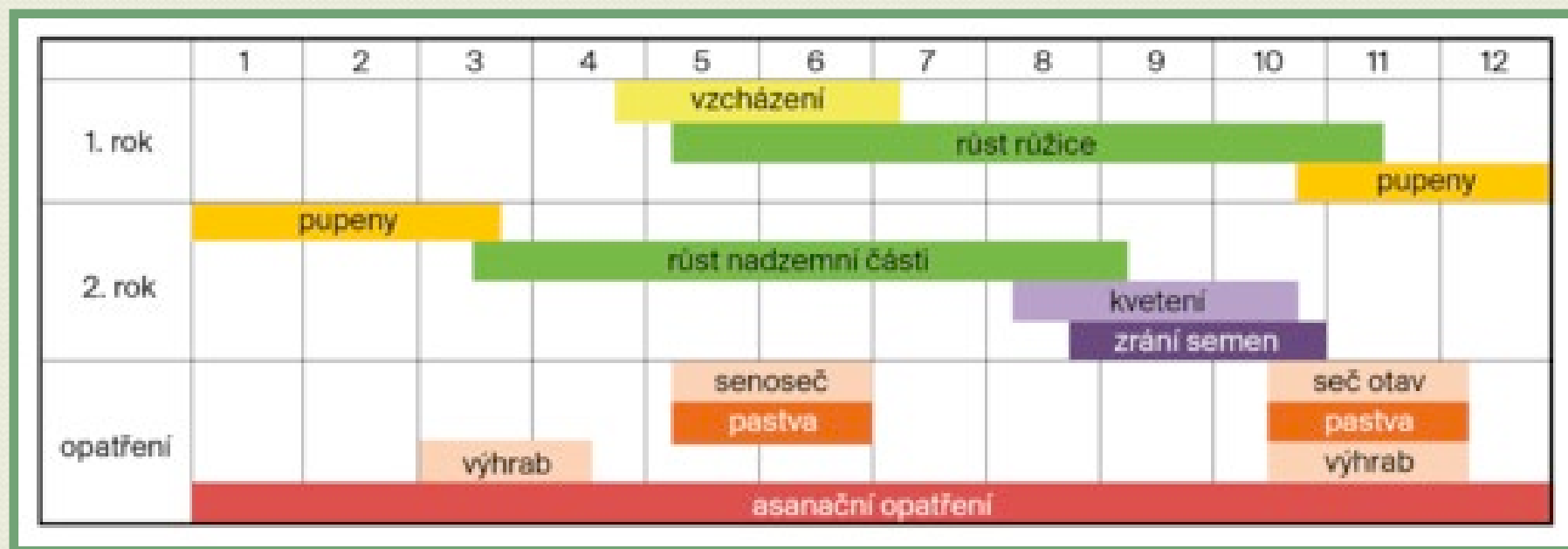
- Péče o Jaroškov od roku 2009 (ještě není CHÚ)
- Pasecká slat' od roku 2010
- Opolenec od roku 2012

LOKALITY, O KTERÉ PEČUJEME PRAVIDELNĚ X JEDNORÁZOVĚ

Seznam recentních lokalit druhu v ČR (stav k 1. 9. 2011)

Pořadí	Lokalita	Pořadí	Lokalita	Pořadí	Lokalita	Pořadí	Lokalita
1	Chvalšovice, louka u obce	20	Krušlov, Na Vysokém	39	Hroby, úvozová cesta v PP Hroby	57	Javorník, Tejmlov, tzv. Machů louka
2	Hartmanice, ochranný koutek Hamižná	21	Horosedly, svah Čisté hory	40	Černý Důl, lom na Bíneru	58	Javorník, Tejmlov, u chat č. p. 14 a 73
3	Kozlovská stráž	22	Stachy, Jáchymov, pastvina Z od obce	41	Pod Machovskými Končinami u Machova	59	Pohorsko, louka pod studánkou
4	Vlkonice, bývalá cesta	23	Nový Dvůr, pod transformátorem	42	Olešnice v Orlických horách, PR Hořečky	60	Borová Lada, Zahrádky, pastvina nad silnicí
5	Vlkonice, louka v obci	24	Lštění, pastvina u kaple	43	Olešnice v Orlických horách, u přechodu Čihalka	61	Borová Lada, Zahrádky, pastvina pod silnicí
6	Vlkonice, louka pod lesem	25	Dvůrec, louka nad obcí	44	Částkovice, na SZ okraji obce	62	Vojnův Městec, PR Štíří důl
7	Vlkonice, loučka mezi lesíky	26	Albrechtice u Sušice, Pastviště u Finů	45	Jersín, PP Jersínská stráž	63	Radostín, Radostínská stráž u Padrtin
8	Onšovice, PP Háje, osamocený holý vršek	27	Albrechtice u Sušice, nad samotou U Finů	46	Heraldice, PP Kamenný vrch	64	Horní Albeřice, Albeřické lomy
9	Onšovice, PP Háje, vršky v polích	28	Horní Kožlů, SV okraj obce	47	Radonín, PP Na Kopaninách	65	Olešnice v Orlických horách, sjezdovka U Židků
10	Onšovice, stráně nad Spůlkou	29	Kralovice, PR Kralovické louky	48	Čichov, sjezdovka Na Jalovci	66	Horní Brzotice (VÚ Boletice), cílová plocha střelnice
11	Dolany, stráž nad potokem	30	Dobročkov, PR Dobročkovské hadce	49	Zašovice, Salátův kopec	67	Horní Štěpánov, svah vrchu Větrák
12	Dolany, louka u kóty 647,5 m n. m.	31	Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže	50	Bory, Těšíkův mlýn	68	Nové Hutě, PP Pasecká slať
13	PR Opolenec, tzv. Vanického louka	32	Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže	51	Čichov, stráž u železniční zastávky Čichov	69	Lavičky, V Kučerkách
14	PR Opolenec, u jeskyně	33	Chvalšiny, louka nad městem	52	Protivanov, PP U Žlibku	70	NPR Vyšenské kopce, Bartlovy louky
15	PR Opolenec, rozcestí na vrcholu	34	Podvoří, Volský vrch	53	Kvilda, Vilémov, u čistíčky odpadních vod		
16	Bošice, na návsi	35	Boletice, vrch Olymp	54	Dobrá Voda, u hájovny Pustina		
17	Úbislav, louka na Z okraji obce	36	Beníkovice, svahy kóty 648 m n. m.	55	Slučí Tah, okraj cesty		
18	Stachy, Jaroškov, okraj lomu	37	Polná na Šumavě, bývalé lůmky	56	Javorník, Tejmlov, tzv. Štůralova louka		
19	Zdíkov, Drviště, jáma v pastvině	38	Vyšný, louka nad cestou z osady do NPR Vyšenské kopce				

Pravidla péče o lokality s hořečkem mnohotvarým českým

Pravidla péče o lokality s hořečkem mnohotvarým českým

- vždy je nutné zohlednit výskyt dalších zájmových druhů rostlin a živočichů na lokalitě a dle toho plánovat managementové zásahy
- každá lokalita je individuální !!!
- komplexní obhospodařování lokalit zahrnuje:
 - asanační opatření
 - jarní nebo podzimní narušování drnu
 - jarní seč nebo pastvu
 - podzimní seč (ev. pastvu ???)

Asanační opatření

- odstranění nárostů křovin a stromů
- odstranění opadu ze stromů, frézování pařezů
- příprava na obhospodařování

Musí následovat obhospodařování x prostředky vynaložené zbytečně

Asanační opatření

Příprava na obhospodařování

Asanační opatření

Příprava na obhospodařování

Asanační opatření / pravidelná péče

Odstranění mechového patra frézováním, vysekáním

Asanační opatření / pravidelná péče

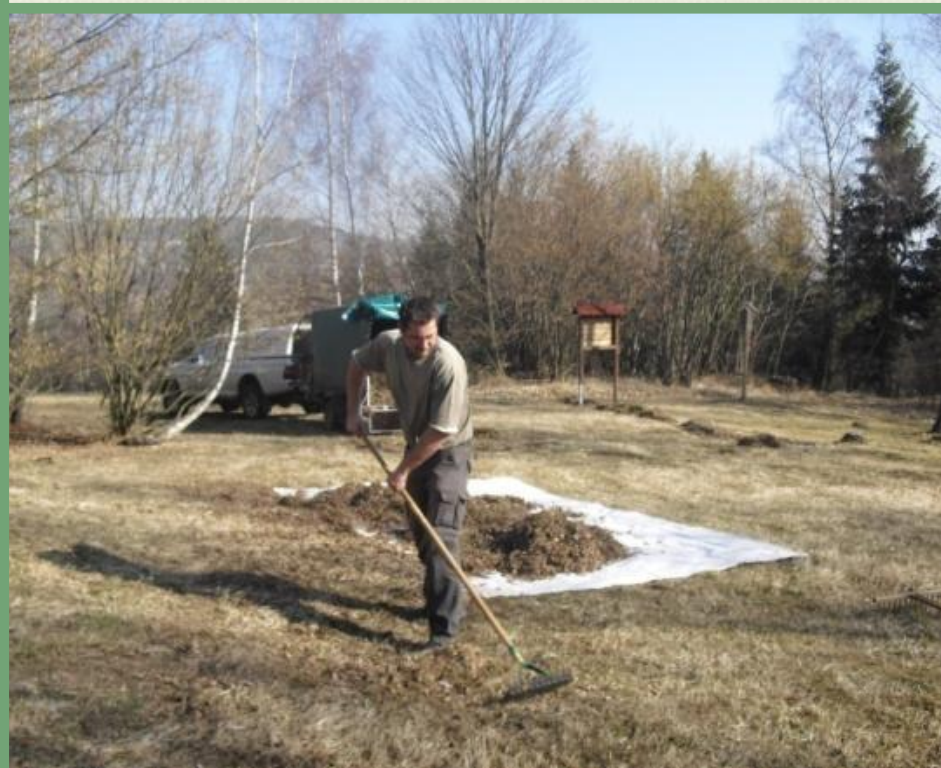
Odstranění mechového patra kartáčem

Jarní nebo podzimní narušování drnu

- vhodné okamžitě po asanačním opatření
- cílem je odstranit nadbytečnou biomasu - stařinu, listí, mech a vytvořit tzv. gapy = volné plošky půdy pro lepší vzcházení semen hořečků
- provádí se buď bránami, vertikátorem nebo železnými či vertikutačními hráběmi (ev. vysekání stařiny křovinořezem)
- provádí se na jaře do poloviny dubna nebo po ukončení květu a provedení seče – až do zámrazu půdy

Jarní nebo podzimní narušování drnu

Jarní nebo podzimní narušování drnu

Jarní nebo podzimní narušování drnu

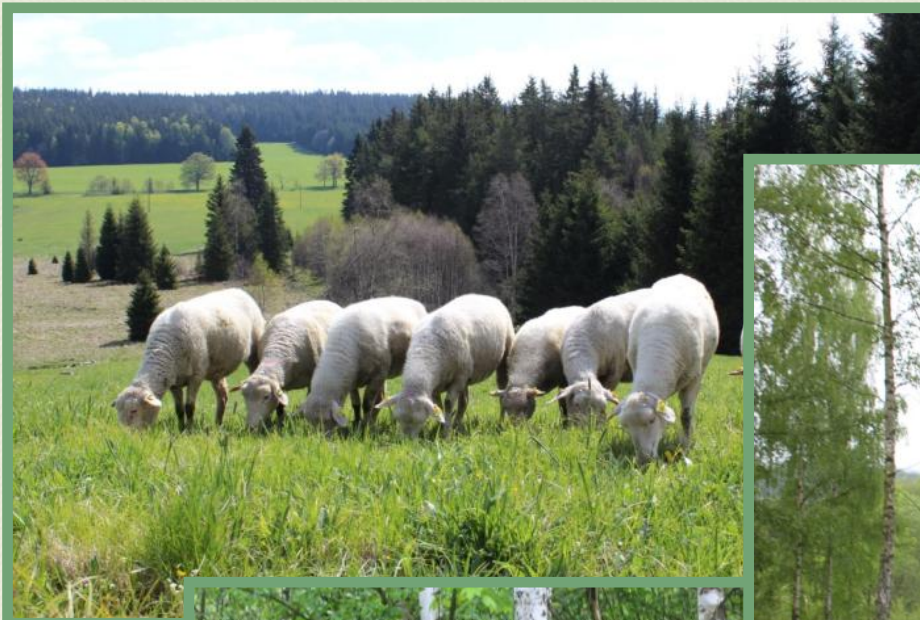
Postřehy z praxe

1. Intenzivní zásahy strunou či kartáčem provádět jen zpočátku kdy je potřeba odstranit stařinu či více narušit zapojený drn (= spíše asanační zásah), poté může poškozovat přízemní růžice
2. V případě optimálního stavu lokality a za dobré vlhkosti stačí narušení jen prstovými hrabkami např. Fiskar (dle posouzení realizátora)
3. Pro výhrab stařiny lze po vertikutátoru použít nahrabovačku, která také provzdušní drn
4. Pro mechovaté porosty použít vertikutátor s pružinami, pro hustější travní drn vertikutátor s noži

Jarní seč nebo pastva

- cílem je odstranění nadzemní biomasy s cílem umožnit růst semenáčkům a dlouhivý růst dvouletým rostlinám (biomasu lze využít jako krmivo)
- provádí se obvykle do 5. (10.) června
- pastva se provádí spíše v sušších a krátkostébelných typech vegetace, kosení v mezických a vysýchavých trávnících
- pastva spíše krátkodobá a intenzivní (optimální ovce, příp. kozy)
- velké pozitivum pastvy – narušení drnu a vytváření volných plošek !
- **po tomto zásahu ponechání ploch s hořečky bez zásahu – dlouhivý růst, kvetení a plození – do poloviny října**

Jarní seč nebo pastva

Jarní seč nebo pastva

Postřehy z praxe

1. Před kosením je dobré projít porost z hlediska výskytu jiných chráněných rostlin (vratičky, orchideje), příp. vynechat květnatá místa pro hmyz
2. Při seči je vhodné kosit na vyšší strniště
3. V případě potřeby (a dle možností) lze nátlakově pást až „na drn“
4. V případě, že porost je řídký, mezernatý, klidně kosení vynechat
5. Dodržet termín a realizovat max. do 5. června (vždy ale záleží na klimatických podmínkách)

Podzimní seč (ev. pastva)

- od jarní seče porost bez zásahu z důvodu květu a zrání semen hořečků (seč otav = poškození rostlin)
- provádí se po odkvětu hořečků, obvykle po 15. říjnu do zámrazu
- cílem je odstranit narostlou biomasu od jarního zásahu, jde o ochranný management (biomasa bez dalšího využití x podestýlka)
- odstraňuje se porost s odkvetlými a částečně vysemeněnými hořečky (před sečí projít a vytrást semena)
- provádí se zpravidla v mezických a vlhčích porostech
- poté mohou následovat asanační zásahy, příp. narušování drnu

Podzimní seč (ev. pastva)

Podzimní seč (ev. pastva)

Postřehy z praxe

1. Na podzim provádět spíše kosení, ovce starou píci nepřijímají a spíše jí poválejí a zašlapou
2. Pro podzimní pastvu použít nenáročná odolná plemena
3. Před kosením projít lokalitu, odstříhat rostliny a po kosení je vrátit na lokalitu – ev. je před kosením vytřepat (neodvážím tak z lokality semena). Má význam především u malých populací a lokalit
4. Pokud provedu kvalitně podzimní kosení, připravuji si plochu pro jarní vertikutaci (pokud bude realizována)
5. Vyplatí se kosit lokalitu do krajů, kde mohu eliminovat výmladky

Neúspěchy (ev. potenciální problémy)

- některá jednání s vlastníky
- existence finančních prostředků
- lidské zdroje
- výběrová řízení

Úspěchy

JAROŠKOV

- 2006 až 2010 bez hořečků
- od roku 2009 v přímé péči
- od roku 2011 opět populace hořečků (GA a GB)

HAMIŽNÁ (v péči od roku 2018)

- do roku 2016 jedinci či nižší desítky
- 2017 – 0 ex.
- 2018 až 2021 – jedinci
- 2022 – 21x GB, 10x GA, 2x GxA, 1x GB/GxA
- 2023 – desítky (přesně nepočítáno)

Úspěchy

PP PASECKÁ SLAŤ

vývoj počtu jedinců GB

r. 2009 – 105 ex.

r. 2010 – 28 ex.

r. 2011 – 118 ex.

r. 2012 – 37 ex.

r. 2013 – 560 ex.

r. 2014 – 737 ex.

r. 2015 – 325 ex.

r. 2016 – 257 ex.

r. 2017 – 119 ex.

r. 2018 – 429 ex.

r. 2019 – 282 ex.

r. 2020 – 793 ex.

r. 2021 – 904 ex.

r. 2022 – 1 703 ex.

r. 2023 – 5 055 ex.

Úspěchy

Děkuji za pozornost

Ing. Jakub Hromas, DiS.

K. Weise 395

Vimperk 385 01

jakub.hromas@csopsumava.cz

tel. č. 777 812 835

ZO ČSOP Šumava

Hraničářská 38

Vimperk 385 01

Šumavské ekocentrum a ekoporadna

1.máje 144

Vimperk 385 01

